

C/2024/2078

11.3.2024 г.

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Известие на Комисията относно праговите стойности, установени съгласно Рамковата директива за морска стратегия 2008/56/ЕО и Решение (ЕС) 2017/848 на Комисията

(C/2024/2078)

I. Въведение

Целта на настоящото известие е да бъдат изяснени въпроси, свързани с правния статус и използването на праговите стойности за добро екологично състояние, определени чрез сътрудничество на равнище ЕС, на регионално или подрегионално равнище, в съответствие с Рамковата директива за морска стратегия ⁽¹⁾ (Директива 2008/56/ЕО, наричана по-нататък „Директивата“) и Решение (ЕС) 2017/848 за определяне на критерии и методологични стандарти за добро екологично състояние на морските води, както и на спецификации и стандартизирани методи за мониторинг и оценка ⁽²⁾ (наричано по-нататък „Решението“).

II. Правна уредба

Съгласно Директивата от държавите членки се изисква най-късно до 2020 г. да предприемат необходимите мерки за постигане и поддържане на добро състояние на околната среда в морската среда (член 1, параграф 1). За целта те разработват и прилагат морски стратегии съгласно установеното в член 5. Сред аспектите на морските стратегии е определянето на доброто състояние на околната среда в морските води (член 5, параграф 2, буква а), подточка ii)).

Съгласно член 3, параграф 5 от Директивата „добро състояние на околната среда“ означава „състояние на околната среда в морски води, когато те осигуряват екологично разнообразни и динамични океани и морета, които са чисти, здравословни и продуктивни в рамките на присъщите за тях условия и при които използването на морската среда е на устойчиво ниво, като по този начин се запазва потенциалът за използване и за дейности от сегашните и бъдещите поколения“.

В съответствие с член 9, параграф 1 от Директивата и въз основа на първоначалната оценка, направена съгласно член 8, параграф 1, държавите членки трябва да оценят набор от характеристики за добро екологично състояние на морските води във всеки регион или подрегион. При това те вземат предвид единадесетте качествени дескриптора, изброени в приложение I към Директивата. Критериите и методологичните стандарти, които държавите членки следва да използват за определяне на доброто екологично състояние на морските води, са установени в Решението. Съгласно член 9, параграф 3 от Директивата, последните са приети от Комисията „по начин, гарантиращ последователност и позволяващ да се правят сравнения между морските региони и подрегиони по отношение на степента, в която е постигнато добро състояние на околната среда“.

Съгласно съображение 8 от Решението „За всеки един от качествените дескриптори, изброени в приложение I към Директива 2008/56/ЕО, и въз основа на примерните списъци в приложение III към същата директива, е необходимо да се определят критерии, включително елементите на критериите и, когато е уместно — праговите стойности, които да се използват. Праговите стойности са предназначени да улеснят определянето от държавите членки на набор от характеристики за доброто екологично състояние и да им помогнат да наберат достатъчно информация, за да направят оценка на степента, до която е постигнато добро екологично състояние.“ В член 2, втората алинея, точка 5 от Решението се уточнява, че „прагова стойност“ означава стойност или интервал от стойности, които дават възможност за оценка на нивото на качеството, постигнато за даден критерий, допринасяйки по този начин за оценката на степента, в която е постигнато добро екологично състояние.“

В приложението към Решението се въвежда разграничение между два вида критерии за определяне на добро екологично състояние: първични ⁽³⁾ и вторични критерии ⁽⁴⁾. По принцип държавите членки са задължени да използват първичните критерии, освен ако предоставят надлежна обосновка за неприложимостта на даден първичен критерий въз основа на първоначалната оценка на състоянието на техните морски води или на последващи актуализации, проведени в съответствие с член 8 и член 17, параграф 2, буква а) от Директивата. Съгласно член 3, параграф 2 от Решението, обаче, държавите членки разполагат с известна гъвкавост при вземането на решение дали да използват вторични критерии (освен ако в приложението е указано друго). Държавите членки могат да решат да използват вторичен критерий, когато е необходимо допълване на първичен критерий или когато по отношение на определен критерий има опасност морската среда да не постигне или да не запази добро екологично състояние.

⁽¹⁾ ОВ L 164, 25.6.2008 г., стр. 19.

⁽²⁾ ОВ L 125, 18.5.2017 г., стр. 43.

⁽³⁾ Вж. приложението към Решението: D1C1, D1C2, D1C3, D1C4, D1C5, D1C6, D2C1, D3C1, D3C2, D3C3, D4C1, D4C2, D5C1, D5C2, D5C5, D6C1, D6C2, D6C3, D6C4, D6C5, D8C1, D8C3, D9C1, D10C1, D10C2, D11C1, D11C2.

⁽⁴⁾ Вж. приложението към Решението: D2C2, D2C3, D4C3, D4C4, D5C3, D5C4, D5C6, D5C7, D5C8, D7C1, D7C2, D8C2, D8C4, D10C3, D10C4.

Целта на праговите стойности е да се оцени нивото на качество, постигнато по всеки един от критериите (първични или вторични), като те на свой ред се използват за оценка на това доколко са постигнати качествените дескриптори, изброени в приложение I към посочената директива. Тези дескриптори се използват за определянето, постигането или поддържането на добро екологично състояние, което е и главната цел на Директивата.

В приложението към Решението са установени редица прагови стойности, които произтичат от съществуващото законодателство и са следователно вече приложими. За другите прагови стойности, които трябва да бъдат определени съгласно Решението, в член 5, параграф 1 от него се изисква държавите членки да направят това до 15 юли 2018 г. ⁽⁵⁾. Ако държавите членки не са в състояние да определят праговите стойности в рамките на този срок, те ги определят „във възможна най-кратък срок след това“ ⁽⁶⁾, при условие че предоставят на Комисията обосновка в нотификацията по член 17, параграф 3 от Директивата.

До момента посредством сътрудничество на равнище ЕС, на регионално или на подрегионално равнище са определени редица прагови стойности на критериите за различните дескриптори ⁽⁷⁾.

III. Статус на праговите стойности за добро екологично състояние

1. Прагови стойности, които се различават от определените на равнище ЕС, на регионално или подрегионално равнище

Първият въпрос, който трябва да се изясни, е дали държавите членки могат да използват за един и същ критерий национални прагови стойности, които са различни от определените на равнище ЕС, на регионално или подрегионално равнище.

Член 9, параграф 3 от Директивата съставлява правната основа за Решението. Съгласно Решението се изисква праговите стойности да бъдат формулирани така, че „да осигуряват последователност и да позволяват съпоставимост между морските региони и подрегиони при оценките на степента, в която е постигнато добро екологично състояние“. Ако на държавите членки се разреши и след определянето на прагови стойности на равнище ЕС, на регионално или подрегионално равнище да продължат да използват собствени прагови стойности, определени на национално равнище, това би накърнило целта на член 9, параграф 3, която е да се гарантират също така последователни и координирани действия на компетентните органи на цялата територия на ЕС.

Това би било в противоречие и с разпоредбите на Решението. Както беше посочено по-горе, съгласно член 4, параграф 2, буква а) от Решението на държавите членки се позволява да използват национални прагови стойности само докато бъдат установени прагови стойности на равнище ЕС, на регионално или на подрегионално равнище. Това означава, че след като праговите стойности бъдат определени на наднационално равнище, държавите членки не могат повече да използват свои национални прагови стойности. Формулировката на съображение 12 подкрепя това заключение. Съгласно това съображение „до въвеждането на такива прагови стойности посредством сътрудничество на равнището на Съюза, на регионално или подрегионално равнище, държавите членки следва да могат вместо тях да използват национални прагови стойности, насочващи тенденции или прагови стойности на базата на натиска“.

Поради това, след като бъдат определени прагови стойности на равнище ЕС, на регионално или подрегионално равнище, държавите членки вече нямат право да използват различни прагови стойности на национално равнище.

2. Възможност за държавите членки по своя преценка да решат да не използват праговите стойности, определени чрез сътрудничество на равнище ЕС, на регионално или подрегионално равнище, в контекста на актуализациите на морските стратегии съгласно член 17

Вторият въпрос е дали при актуализирането на своите морски стратегии държавите членки имат правото да не прилагат праговите стойности, определени чрез процедура на равнище ЕС, на регионално или подрегионално равнище, и, по-конкретно, дали това е допустимо при определянето на екологичното състояние на техните морски води съгласно член 17 от Директивата.

Съгласно член 2, втората алинея, точка 5 от Решението праговите стойности „дават възможност за оценка на нивото на качеството, постигнато за даден критерий“. Това означава, че когато държавите членки избират да приложат даден дескриптор или критерий и съответните прагови стойности са определени посредством сътрудничество на равнище ЕС, на регионално или подрегионално равнище, те трябва да използват именно тези стойности.

Съгласно член 3, параграфи 1 и 2 от Решението, обаче, на държавите членки се разрешава да не използват праговите стойности, определени на равнище ЕС, на регионално или подрегионално равнище, когато тези стойности се отнасят за критерий, който въпросната държава членка не прилага. Същото важи и за праговите стойности, които се отнасят до дескриптори, които дадена държава членка счита за „неподходящи“ по смисъла на приложение I към Директивата.

⁽⁵⁾ В съответствие с член 17, параграф 2, буква а) от Директивата.

⁽⁶⁾ Член 5, параграф 2 от Решението.

⁽⁷⁾ Вж. приложението към настоящото Съобщение.

„Решението“⁽⁸⁾ от страна на държава членка да не прилага даден дескриптор или критерий „автоматично“ обхваща елементите, праговите стойности и методологичните стандарти, съответстващи на дадения дескриптор и/или критерий. С други думи, когато държава членка реши да не използва даден дескриптор или критерий, тя по подразбиране решава да не използва праговите стойности, свързани с този дескриптор и/или критерий.

В заключение, на държавите членки се разрешава, при актуализирането на техните морски стратегии в съответствие с член 17 от Директивата, да не използват праговите стойности, определени на равнище ЕС, на регионално или подрегионално равнище, само доколкото праговите стойности се отнасят до дескриптори или критерии, които те са избрали да не прилагат, в съответствие с условията, определени в Директивата и в Решението.

IV. Използване на прагови стойности за оценката на екологичното състояние

Съгласно Решението от държавите членки се изисква да определят прагови стойности, както и други критерии и методологични стандарти, свързани с определянето и оценката на добро екологично състояние, до 2018 г. или „*във възможно най-кратък срок след това*“, при условие че са представили на Комисията обосновка (член 5).

С оглед на заложената в Директивата цел за постигане или поддържане на добро екологично състояние на морските води най-късно до 2020 г., държавите членки следва да са определили прагови стойности по време на втория цикъл на прилагане на Директивата⁽⁹⁾.

Съгласно член 6 от Решението, след като установят тези прагови стойности, държавите членки следва да уведомят Комисията, при актуализирането на своите морски стратегии, за използването на тези стойности и други методологични стандарти за оценка на добро екологично състояние.

Поради това се очаква, че в рамките на следващите актуализации, извършени в съответствие с член 17, параграф 2, букви а) и б) от Директивата на: i) първоначалната оценка и определянето на добро екологично състояние, съгласно предвиденото в член 8, параграф 1 и член 9, параграф 1, както и на ii) екологичните цели, определени в член 10, параграф 1, държавите членки ще прилагат праговите стойности, определени чрез сътрудничество на равнището на Съюза, на регионално или подрегионално равнище, както и праговите стойности, произтичащи от съществуващото законодателство и вече установени в приложението към Решението, за критериите, които те ще използват при оценката на екологичния статус.

Когато държавите членки не са в състояние да използват тези прагови стойности, по-специално при актуализирането на първоначалната оценка в съответствие с член 8, параграф 1, това следва да бъде надлежно обосновано. Може например да има случаи, в които дадена държава членка използва определените прагови стойности като част от докладваните актуализации относно доброто екологично състояние съгласно член 9, параграф 1, но не е била в състояние да използва същите прагове за актуализиране на първоначалната оценка съгласно член 8, параграф 1, тъй като към момента на изготвяне на оценката на нейните морски води стойностите им все още не са били определени.

По този начин, при оценката на актуализираните морски стратегии на държавите членки, по-специално оценката на състоянието на техните морски води и напредъка към постигането на добро екологично състояние, Комисията ще проверява дали държавите членки са използвали прагови стойности за определяне на добро екологично състояние при актуализирането на морските стратегии.

⁽⁸⁾ Тъй като на държавите членки е разрешено, при определени условия, да не използват определени дескриптори или първични критерии, и да решат (освен ако в приложението към Решението е предвидено друго) дали да прилагат вторичните критерии, използването на думата „*реша*“ в член 6 от Решението следва да се разбира като избор от страна на държавата членка относно това кои дескриптори и критерии да прилага.

⁽⁹⁾ Член 5, параграфи 1 и 2 от Решението.

ПРИЛОЖЕНИЕ

УСТАНОВЕНИ ПРАГОВИ СТОЙНОСТИ ЗА ДОБРО ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ

Решението предвижда използването на следните прагови стойности, произтичащи от съществуващото законодателство на Съюза.

Критерий	Прагови стойности
D3C1 Процент на смъртност от риболов	Процентът на смъртност от риболов на популациите от видовете, обект на промишлен риболов, е на или под нивата, които позволяват максималния устойчив улов (МУУ).
D3C2 Биомаса на репродуктивния запас	Нивата на биомасата на репродуктивния запас от популациите на видовете, обект на промишлен риболов, са над нивата на биомаса, които позволяват максималния устойчив улов.
D5C1 Концентрации на хранителни вещества	Праговите стойности са следните: а) в крайбрежните води — стойностите, определени в съответствие с Директива 2000/60/ЕО;
D5C2 Концентрации на <i>Chlorophylla</i>	Праговите стойности са следните: а) в крайбрежните води — стойностите, определени в съответствие с Директива 2000/60/ЕО;
D5C5 Разтворен кислород	Праговите стойности са следните: а) в крайбрежните води — стойностите, определени в съответствие с Директива 2000/60/ЕО;
D8C1 Концентрации на замърсителите	В крайбрежните и териториалните води концентрациите на замърсителите не надвишават следните прагови стойности: а) за замърсителите, посочени в точка 1, буква а) от елементите на критериите — стойностите, определени в съответствие с Директива 2000/60/ЕО; [...] Извън териториалните води концентрациите на замърсителите не надвишават следните прагови стойности: а) за замърсители, избрани по точка 2, буква а) от елементите на критериите — стойностите, приложими в крайбрежните и териториалните води;
D9C1 Замърсители в морските хранителни продукти	Нивото на замърсители в ядивните тъкани (мускули, черен дроб, хайвер, месо или други меки части, ако е целесъобразно) на морските хранителни продукти (в това число риба, ракообразни, мекотели, иглокожи, морски водорасли и други морски растения), уловени или събрани в дивата природа (с изключение на риби от морски аквакултурни стопанства), не надвишава: а) за замърсителите, изброени в Регламент (ЕО) № 1881/2006 — максималните нива, определени в същия регламент, които представляват прагови стойности за целите на настоящото решение;

В допълнение, следните прагови стойности са определени посредством сътрудничество на равнището на Съюза, което, съгласно съображение 12 от Решението, следва да се осъществява „в рамката на общата стратегия за прилагане, създадена от държавите членки и Комисията за целите на Директива 2008/56/ЕО“.

Критерий	Прагови стойности
D6C4 Загуба на местообитания	Делът на бентосното местообитание от широк тип в оценяваната зона, който може да бъде загубен, е най-много 2 % от естествения обхват на зоната ($\leq 2\%$) (D6C4).

Критерий	Прагови стойности
D6C5 Неблагоприятни въздействия за местообитанията	Площта на дадено неблагоприятно засегнатото бентосно местообитание от широк тип в оценяваната зона е най-много 25 % от нейния естествен обхват (≤ 25 %). Това включва дела на загубеното бентосно местообитание от широк тип (D6C5). За дадено бентосно местообитание от широк тип в оценяваната зона се приема че е неблагоприятно засегнато, когато е налице неприемливо отклонение от референтното състояние на неговата биотична и абиотична структура и функции (напр. типичен видов състав, относително изобилие на видовете и структура по размери; чувствителни видове или видове, които осигуряват ключова функция; възстановимост и функциониране на местообитанията и екосистемните процеси) (D6C5).
D10C1 Отпадъци по крайбрежието	20 отпадъка/100 m крайбрежие
D11C1 Импулсен шум	За краткосрочна експозиция (1 ден, т.е. дневна експозиция) площта на дадена оценявана зона/зона на местообитание, използвана от представляващ интерес вид, за която се приема, че е изложена на нива на импулсен шум, по-високи от нивото на поява на биологично неблагоприятни въздействия (LOBE), за период от 1 ден, е най-много 20 % (≤ 20 %). За дългосрочна експозиция (1 година) се изчислява средната експозиция. Площта на оценяваната зона/зона на местообитанието, използвана от даден представляващ интерес вид, за която се приема, че е изложена на нива на импулсен шум, по-високи от нивото на поява на биологично неблагоприятни въздействия (LOBE), средно за 1 година, е не повече от 10 % (≤ 10 %).
D11C2 Постоянен шум	20 % от местообитанието на целевия вид с нива на шум над нивото на поява на биологично неблагоприятни въздействия (LOBE), които не трябва да бъдат превишавани през който и да е месец от годината на оценка, в съответствие с целта за опазване на 80 % капацитет на натоварването/размера на местообитанието.

Праговите стойности, които остава да бъдат определени на равнище ЕС в съответствие с Решението, са тези за отпадъците в морските води в повърхностния слой на водния стълб и по морското дъно; за микроотпадъците по крайбрежието, в повърхностния слой на водния стълб и в седиментите на морското дъно; както и за степента на неблагоприятните въздействия за бентосните местообитания. Някои от оставащите прагови стойности са определени или се определят посредством сътрудничество на регионално или подрегионално равнище. В съображение 12 към Решението се пояснява, че в този случай държавите членки следва да правят това посредством позоваване на „съществуващи стойности или разработване на нови такива в рамките на регионалните морски конвенции“. Тези стойности са ясно отбелязани в приложението към Решението ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Вж. доклада на Съвместния изследователски център „Рамкова директива за морска стратегия — прагови стойности за критериите по Директивата: актуално състояние и следващи стъпки“. Поради динамичното естество на обсъжданата по изпълнението на Решението относно доброто екологично състояние, част от информацията в този доклад вече не е актуална.